

Helmitaulu mielenosoituksessa

poeettinen kannanotto poliittiseen tilanteeseen

REETA TUORESMAKI

Taiteen kandidaatin opinnäyte

Taiteiden ja suunnittelun kandidaattiohjelma

Esittävien taiteiden lavastuksen pääaine

Aalto-yliopisto

2019

Tekijä Reeta Tuoresmäki

Työn nimi Helmitaulu mielenosoituksessa - poeettinen kannanotto poliittiseen tilanteeseen

Laitos Elokvataiteen ja lavastustaiteen laitos, esittävien taiteiden lavastuksen pääaine

Koulutusohjelma Taiteiden ja suunnittelun kandidaattiohjelma

Vuosi 2019

Sivumäärä 23

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Opinnäytetyön lähtökohtana on esittävien taiteiden lavastuksen kandiopintojen kurssityönä toteutettu helmitaulu. Se oli aikaan ja paikkaan sidoksissa oleva installaatio, joka oli osana turvapaikanhakijoiden mielenosoitusta Helsingin Rautatientorille keväällä 2017. Puurunkoisen helmitaulun ”helmet” olivat käytettyjä pahvimukeja, jotka oli kerätty mielenosoituspaikalta. Tehtävänannon lähtökohtana oli ekologisuus – työhön tuli löytää jokin kierrätetty materiaali. Se herätti ajatuksia ja kiinnostusta ekologisempaan lavastamiseen. Helmitaulutyö otti kantaa suomalaiseen turvapaikkapolitiikkaan kuvaamalla sen laskennallisuutta ja ihmisten muuttumista numeroiksi.

Opinnäytetyö käsittelee lavastajaksi kasvamista suhteessa maailman tilanteeseen. Työssä tarkastellaan, miten huoli ilmastonmuutoksesta ja rasismista toimivat taiteellisen työn vaikuttimena ja motiivina. Keskeisenä teoreettisena tukena työssä on antropologian professori Ghassan Hagen kirja *Is Racism an Environmental Threat*, jossa kuvataan, millä tavalla ja miten elimellisesti ilmastokriisi ja rasismi juontuvat toisiinsa. Opinnäytetyön prosessissa ajatukset turvapaikanhakijoiden mielenosoituksesta, huoli ilmastonmuutoksesta ja oman lavastajan äänen löytäminen kutoutuivat yhteen ja peilautuvat Hagen ajatuksiin. Roska ja jäte ovat opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä. Helmitaulutyön materiaalina käytettiin roskaa, pois heitettyjä kertakäyttökuppeja. Hage puolestaan käsittelee kirjassaan, miten roska/jäte toistuvat kielenkäytössä meressä kelluvista jätteistä sekä muslimiturvapaikanhakijoista puhuttaessa.

Työn materiaalina on henkilökohtaisesti lähelle tullut kokemus eriarvoisuudesta. Opinnäytteessä käsitellään, miten oman kokemuksen prosessointi muuntuu taideteokseksi. Maailman havaitseminen ja osallistumisen kokemus antoi impulssin taiteelliseen työhön. Oman äänen ja inspiraation löytäminen oli hyvin tärkeä osa kandiopintoja, ja vahvisti siten lavastajaksi kasvamista.

Lavastajan työ on murroksessa. Edessämme on välttämättömiä muutoksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ja myös lavastajan työnkuva muuttuu. Koordinaatteja voi joutua tarkastelemaan useastikin. Opinnäytetyön pohjalla on kuitenkin vahva usko taiteen mahdollisuuteen vaikuttaa ajattelun ja arvojen syviin virtoihin. Taide voi auttaa ymmärtämään ja kunnioittamaan toiseutta, ja opettaa ajattelemaan uudella tavalla.

Avainsanat lavastus, installaatio, ekologisuus, rasismi

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	4
MILLAISessa MAAILMASSA ALOITIN LAVASTUSOPINTONI?	6
Oman roolin löytäminen	8
OMA KUVA TEHTÄVÄNANTONA	10
RASISMIA JA ILMASTONMUUTOSTA RUOKKIVAT RAKENTEET	13
LAVASTAJAKSI KASVAMINEN	16
Ilmastomuutos ja esitykset	
Oma taiteellinen herääminen	17
Mitä lavastaminen on tai mitä se voi olla?	18
LOPUKSI	20
LÄHDELUETTELO	22

Liitteenä: Helmitaulutyöhön liitetty teksti

JOHDANTO

Kertopuinen raami.

Kandidaatin opinnäytetyöni lähtökohtana on helmitaulu, jonka toteutin kurssityönä materiaaliopin kurssilla. Helmitaulu oli itseni korkuinen ja puurakenteinen, aikaan ja paikkaan sidoksissa oleva installaatio. Sen ”helmet” olivat pahvisia kahvimukeja, jotka olin kerännyt käytettyinä turvapaikanhakijoiden mielenosoituksesta Helsingin Rautatien torilla keväällä 2017. Helmitaulu oli esillä mielenosoituspaikalla maaliskuusta kesäkuuhun. Vaikka se oli työnä melko pieni ja nopeasti toteutettava, tuli siitä omalla tavallaan itselleni kandiopintojeni tärkein työ. Se syntyi ajankohtaisesta, itselleni tärkeästä asiasta. Se oli oma lavastajaopiskelijan puheenvuoroni yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

Opinnäytetyöni käsittelee omaa lavastajaksi kasvamistani suhteessa siihen maailmantilanteeseen, jolloin aloitin opintoni. Sodat ja levottomuudet Lähi-idässä ja Afganistanissa ovat tuoneet Eurooppaan paljon turvaa hakevia ihmisiä. Suomeakin vahvasti koskettanut tilanne on saanut minut näkemään yhteiskuntani uudessa valossa. Rasismi, epätasa-arvo ja äärioikeiston sallittu mekastus huolestuttavat minua. Samaan aikaan joudumme kohtaamaan sen tosiasian, että olemme ajaneet maapallon traagisimpaan ihmiskuntaa koskaan koskettaneeseen ekologiseen kriisiin. Opinnäytetyötäni tehdessä ymmärsin, että rasismi ja ilmastokriisi eivät ole toisistaan erillään olevia kriisejä, vaan niiden juuret ovat yhteiset. Antropologian professori Ghassan Hage on käsitellyt aihetta kirjassaan: *Is Racism an Environmental Threat*, joka on keskeinen teoreettinen tuki työlleni.

Opiskelujen aloittaminen Aalto-yliopiston lavastuslinjalla oli suuri ja onnellinen käänne elämässäni, mutta opintoihin ei voi piiloutua suojaan muulta maailmalta. Päinvastoin koen, että lavastajana ja taiteilijana on elettävä herkässä suhteessa ympäristöön. Havahduttuani ja herkistyttyäni itselleni tärkeisiin asioihin aloin ajatella, miten voisin lavastajaopiskelijana osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja mitä voisin konkreettisesti tehdä. Mikä on ammattini antama erityistaito? Mikä on oma instrumenttini? Uskon, että taide on voimakas väline ajattelun ja arvojen syviin virtoihin vaikuttamisessa. Helmitaulutyöllä halusin olla mukana keskustelussa, ja ilmaista omaa ääntäni itselleni sopivin keinoin.

Maailman muuttuessa ennakoimattomalla tavalla, yritän etsiä uusia koordinaatteja elämiseen ja uuteen ammattiini. Suurin kiinnostukseni esittävien taiteiden

alalla on ooppera. Musiikki on minulle tärkeä osa esitystä. Innostun oopperoiden mielikuvituksellisista ja satumaisista maailmoista, ja suunnittelisin mielelläni suurempia lavastuksia kuin sellaisia, joita pystyn itse yksin toteuttamaan. Olen kiinnostunut hyvin perinteisestä lavastamisesta instituutioiden tuotantorakenteissa. Opinnäytetyössäni halusin kuitenkin tarkastella toisenlaista suhdetta lavastajana olemiseen. Vaihtuvien tuotantorakenteiden, erilaisten mallien ja työtapojen keskellä tuntuu tärkeältä löytää oma toimintatapa lavastajana. Tutkin, mitä opin lavastamisesta helmitaulua tehdessäni. Sisäinen prosessi oli erilainen kuin teatteri- ja oopperaproduktioissa. En yrittänyt eläytyä fiktiiviseen tarinaan, vaan elin todellisuutta. Oopperoiden tuotantoprosessit ovat usein pitkiä, ja teemoiltaan oopperat käsittelevät useammin ikuisia ja universaaleja asioita kuin ajankohtaisia poliittisia aiheita. On kiinnostavaa pohtia, miten oopperoihin voisi löytää henkilökohtaisemman näkökulman, ja miten oopperalavastukset voisivat olla kestävämpiä ja ympäristöystävällisempiä, mutta se ei kuitenkaan ole tämän työni tarkoitus.

MILLAISessa MAAILMAssa ALOITIN LAVASTUSOPINTONI?

Vuosina 2014-2015 asuinympäristöni katukuvassa tapahtui muutos. Euroopan pakolaiskriisi toi Suomeen noina vuosina yhteensä yli 36 000 turvapaikanhakijaa. Naapurissamme olevaan vastaanottokeskukseen saapui monia syyrialaisia, irakilaisia, kurdeja ja afgaaneja. Tässä vastaanottokeskuksessa asui paljon lapsiperheitä. Säälin ja surin vaikeista oloista paenneiden ihmisten kohtaloa. Halusin lähestyä heitä ja kertoa, että he ovat tervetulleita Suomeen. Kesällä 2016 ohjasin Helsingin Mustasaareen lastenteatteriesityksen Venevajan asukkaat. Keräsin joukkorahoituksella rahaa, jonka avulla kutsuimme esitykseen lapsiperheitä vastaanottokeskuksista. Tuntui tärkeältä saada nähdä lasten nauravan esityksessä tai uimarannalla, ja nähdä vanhempien rentoutuvan ja tutustuvan muihin ihmisiin.

Samaan aikaan olin päässyt opiskelemaan lavastusta Aalto-yliopistoon. Seurasin turvapaikkapolitiikkaa etäämmältä. Lakimuutosten seurauksena turvapaikanhakijoille alettiin antaa negatiivisia päätöksiä huomattavasti aiempaa enemmän. Helmikuussa 2017 irakilaiset turvapaikanhakijat aloittivat mielenosoituksen Kiasman aukiolla. He kokivat puutteita turvapaikkapuhuttelujen tulkkauksissa ja pöytäkirjoissa, vaativat kielteisten turvapaikkapäätösten uudelleen käsittelyä, sekä vastustivat pakkopalautuksia vaarallisille alueille. Mielenosoituksen alkuperäisenä tarkoituksena oli viipyä Kiasman aukiolla viikonlopun yli, mutta sitä päätettiin jatkaa, kunnes vaatimuksiin vastattaisiin. Lopulta mielenosoitus kesti seitsemän kuukautta (Helsingin sanomat 15.2.2017, Yle uutiset 30.6.2017). Seurasin Oikeus elää -mielenosoitusta alkupäivinä sosiaalisessa mediassa ja kahden kuukauden ajan käymällä mielenosoituksessa päivittäin.

Mielenosoitus järkytti monella tavalla. Tapasin ensimmäistä kertaa elämässäni ihmisiä, jotka olivat kokeneet kidutusta ja nähneet perheenjäsentensä kuolevan. Kuulin muistoja vaaralliselta meren ylitykseltä Eurooppaan. Mielenosoitus ja kadulle tuleminen oli heidän viimeinen toivonsa mahdollisuudesta turvalliseen elämään. Yhdyin mielenosoittajien vaatimuksiin oikeudenmukaisesta turvapaikkaprosessista ja pakkopalautusten vastustamisesta. Tuntui pahalta, miten epäinhimillisesti ja vastuuta pakoillen oman yhteiskuntani viranomaiset kohtelevat turvapaikkaa hakevia ihmisiä. Turvapaikkaprosessien yhteydessä on havaittu monia virheellisiä menettelyjä (Yle uutiset 21.4.2017), ja oma luottamus viranomaisten oikeudenmukaisuuteen heikkeni. Oma roolini lavastuksenopiskelijana antoi erilaista vapautta

ilmaista omaa mielipidettäni. Aiemmassa ammatissani poliisilla ja oikeudessa tulkatessani, tuskin koskaan olisin noussut vastustamaan poliisin toimintaa missään asiassa.

Rautatientori keväällä 2017. Etualalla turvapaikanhakijoiden mielenosoitus.

Turhauttavinta oli huomata, mitä omasta kansastani paljastui. Rautatientorin toiselle laidalle oli kokoontunut Suomi ensin -aktiiveja, jotka vastustivat turvapaikanhakijoiden mielenosoitusta huudoin, provokaatioin ja jopa polttopullolla (Helsingin sanomat 24.3.2017). Näin paljon vihamielisyyttä, pelkoa ja toisen kärsimykselle nauramista niissä ihmisissä, joiden kanssa jaan kansallisuuteni. Asettumalla heikommassa asemassa olevien turvapaikanhakijoiden puolelle, minä ja perheeni jouduimme sellaisten rasistien ja nationalistien hyökkäysten kohteeksi, joita en olisi osannut kuvitellakaan.

Oman roolin löytyminen

Tilanne sai toimimaan. Tuimme mielenosoittajia ostamalla teetarvikkeita ja hiiliä lämmitykseen, laitoimme kotona ruokaa ja veimme sitä mielenosoittajille, kaivoimme kotoa kaikki lämpimät vaatteet, huovat ja lampaantaljat, luistelutimme turvapaikanhakijalapsia Rautatientorin jääpuistossa, tutustuimme turvapaikanhakijoihin ja kerroimme tilanteesta muille suomalaisille. Majoitimme kotonamme irakilaisia ja afgaaneja, jotka olivat saapuneet mielenosoitukseen muilta paikkakunnilta. Lapsemme tottui siihen, että aamupalapöydässä oli aina joku vieras, mutta emme koskaan tottuneet suruun ja kärsimykseen. Monet turvapaikanhakijat ja negatiivisen päätöksen saaneet olivat todella huonossa henkisessä tilassa.

Olin hyvin intensiivisesti mukana mielenosoituksessa, en osannut jäädä kotiin. Mielenosoituksen ympärillä oli paljon palavasieluisia ihmisiä. Se keräsi monia tavallisia ihmisiä puolustamaan ihmisoikeuksia, mukana ei todella ollut pelkästään aktivisteja. Koko mielenosoitus paloi kuumalla liekillä. Oli tärkeää pitää huolta omasta mielenrauhasta, toimintakyvystä ja perheestä. Löysin keinoja auttaa turvapaikanhakijoita heidän perustarpeiden täyttämisessä (ruoka, uni ja lämpö), mutta koin voimattomuutta vaikuttaa heidän asioihinsa. Näin, mitä juristit ja toimittajat saivat aikaan, ja mietin, mitä itse voisin tehdä. Mikä voisi olla lavastajaopiskelijan panos turvapaikanhakijoiden hyväksi?

Pohdin mielenosoituksen visuaalisuutta ja sen ilmettä kaupunkikuvassa. Mielenosoitusalueella oli telttoja ruuanlaittoa varten ja suojaksi sateelta. Telttojen ulkopuolella oli penkkejä, pallogrillejä ja roskakoreja. Toisinaan ruuasta ja lämmityksestä aiheutuvia jätteitä kertyi paljonkin, ja ennen kuin paikalle saatiin kunnon jätehuolto, alue näytti toisinaan siivottomalta. Jotkut kaupunkilaiset halusivat auttaa turvapaikanhakijoita, ja paikalle tuotiin säkeittäin vaatteita ja makuupusseja. Visuaalisen alan opiskelijana koin omaksi velvollisuudeksi pitää huolta siitä, miltä alue näyttää. Mielenosoituksen teltat, niiden ympärillä olevat ihmiset ja aluetta rajaavat lippunauhat olivat tarkkailun ja havainnoinnin kohteena oleva objekti. Vaikkei olisi tiennyt mitään mielenosoituksesta, ohi kulkeva ihminen näki silti teltat ja ihmiset. Pohdin, mitä me näemme kun katsomme sellaista tapahtumaa. Mihin

kontekstiin me liitämme näkemämme? Ihminen luo mielikuvia sen perusteella, mitä hän näkee.

Mielenosoitusalueen muokkaaminen tai koristelevminen tuntui kuitenkin väärältä. Mielenosoitus ei ollut minun projektini, olin ainoastaan tukemassa sitä järjestäviä ihmisiä. Toiseksi, mielenosoitus ei ollut performanssi, jonka kuuluisi näyttää hyvältä. Se oli mielenosoitus, jossa tärkeintä oli saada mielenosoittajien sanoma kuulluksi.

Monet taiteilijat toimivat turvapaikanhakijoiden hyväksi. Mielenosoitusalueella oli Aalto-yliopiston opiskelija Riikka-Theresa Innasen luotsaama projekti. Aluetta rajasi naru, johon mielenosoituksessa vierailevat ihmiset saivat jättää oman viestinsä. Tuulella liehuvat viestiliput toimivat rajapintana mielenosoituksen ja kaupungin välillä.

OMA KUVA TEHTÄVÄNANTONA

Mielenosoituksen aikaan, ensimmäisen opiskeluvuotemme keväänä kävimme materiaaliopin kurssin, jota meille opetti Titta Vilhunen. Saimme tehtäväksi toteuttaa omakuvan. Kurssilla käsiteltiin myös ekologista lavastamista, josta meille luennoivat Tanja Beer, Carmen Wager ja Tapio Säkkinen. Kurssitehtävään piti löytää ekologinen tai kierrätetty materiaali. Innostuin tästä lähestymistavasta, ja valitsin materiaaliksi pahviset kertakäyttömukit, joita kertyi turvapaikanhakijoiden mielenosoituksessa kymmeniä, ellei satoja päivittäin. Sain ajatuksen helmitaulusta, joka havainnollistaisi, miten pitkään mielenosoittajat ovat olleet torilla. Keräsin roskeen menevät pahvimukit mielenosoituspaikalta yhden iltapäivän aikana. Työssäni kupit kuvasivat Suomen maahanmuuttopolitiikan laskennallisuutta ja sitä, miten ihmiset muuttuivat numeroiksi.

Oli helpotus saada käsitellä kokemaani mielenosoitusta koulukontekstissa. Työn toteuttaminen oli oikeastaan selviytymiskeino. Sain luvan pohtia siitä heränneitä ajatuksia ja tunteita taiteellisen työn kautta, ja saatoinkin viettää aikaa mielenosoituksessa samalla toteuttamalla kurssityötäni. Kaksi maailmaa yhdistyivät, ja löysin sisäisen motiivin taiteelliselle työlleni.

Toivoin voivani toteuttaa helmitaulun alusta loppuun ekologisesti, mutta suostuin kompromisseihin. Halusin teoksen olevan säänkestävä, jotta se voisi seistä muuttumattomana Rautatientorilla. Pahviset mukit eivät kestä jatkuvaa altistusta kosteudelle ja sateelle, joten jouduin käsittelemään ne lakalla kestäväksi. Parhaimmaksi lakaksi osoittautui venelakka, joka ei ole ympäristöystävällinen.

Etsin helmitaulun puuraamiin muotoa arabialaisesta kulttuurista, jotta se muistuttaisi turvapaikanhakijoiden alkuperäisestä kodista. Raamin koko määräytyi pahvikuppien mukaan, ja jotta helminä toimivat pahvimukit näyttäisivät sopusuhtaisilta, tuli kehyksen olla riittävän iso. Matemaattisena työvälineenä helmitaulu viittasi myös vanhaan arabialaiseen sivistykseen. Ovimainen muoto tuli metaforaksi oleskeluluvalle. Se oli kuin portti, josta pääsisi toiseen maahan.

Lakatut pahvikupit auringossa kuivumassa.

Halusin, että helmitaulu olisi mahdollista kuljettaa mielenosoituspaikalle, ja siksi tein siihen keskelle saranat. Kokoon taitettu helmitaulu mahtui henkilöautoon.

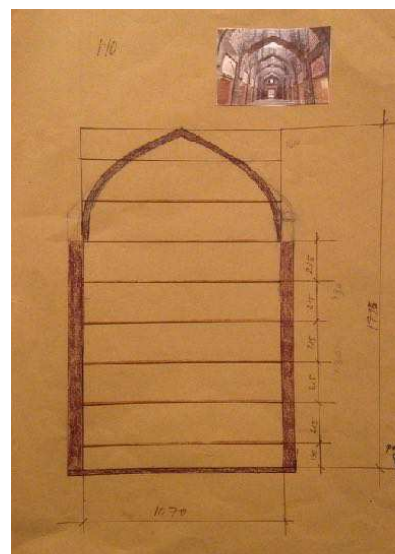
Rakensin helmitaulun kertopuusta, vanerista ja metallisista tangoista. Käytin työkaluina mm. jyrsintä ja kaiverruksiin dremel-kaiverrinta. Sain työhön apua ja neuvoja harjoitusmestari Jyri Lahelmalta ja muilta opiskelijoilta, mutta oli tyydyttävää ja itseluottamusta herättävää pystyä rakentamaan helmitaulu oman suunnitelman pohjalta melko itsenäisesti.

Valitsin omakuvakseni yhden helmitaulussa roikkuvista kupeista. Se kuvaa kokemustani siitä, että olemme ihmisinä yhtä. Perustarpeemme eivät eroa. Mielenosoituksessa pysäyttävintä oli se, että kyse on ihmisistä, lajitovereistani, jotka ovat suuressa hädässä ja tarvitsevat apua. On täysin sattumanvaraista, kuka tällä hetkellä on apua tarvitseva ja kuka auttaja. Tilanne voi muuttua koska tahansa.

Pahvisista kertakäyttömukeista on tullut yksi ympäristötiedostuneisuuden symboleista. Kertakäyttöiset kahvimukit ovat tuttu näky millä tahansa luennolla tai katukuvassa. Mukaan otettava kahvi on vapautta. Sen juominen liikkeellä ollessa säästää aikaa. Toisaalta yhä useampi käyttää omaa kestromukia tai tavallista kahvikuppia pahvimukin sijaan. Joissakin kahviloissa juoman saa halvemmalla, jos sen on ottaa omaan mukiin. Helmitaulussa kahvikupit kuvasivat myös odottamista ja aikaa, lukuisia juotuja kupillisia.

Kurssi päättyi ja sain helmitauluni valmiiksi. En kuitenkaan ollut varma, voinko viedä sitä mielenosoituspaikalle. Pohdin kysymyksiä, onko oikein tehdä taidetta toisten hädästä tai onko mielenosoituspaikka sopiva taiteelliselle työlle. Halusin kuitenkin työlläni osoittaa tukeni turvapaikanhakijoille, ja herättää ohikulkijoiden kiinnostusta. Puhuin turvapaikanhakijoiden ja mielenosoituksen pääjärjestäjien kanssa, ja he ottivat mielellään työn mielenosoitukseensa.

Vaikka epäröin työni viemistä julkiselle torille, oli itsestään selvää, että allekirjoitan sen omalla nimelläni. Olin valmis seisomaan mielipiteeni takana. Perheenjäseneni olivat

Ensimmäinen työpiirustus.

aiemmin joutuneet mv-lehden pyörytykseen, ja olimme saaneet epämääräisiä puheluita tuntemattomista numeroista. Se pelästytti hetkeksi, enkä silloin suostunut antamaan Ylelle haastattelua omalla nimelläni. Oma työtäni en kuitenkaan halunnut esitellä anonyymisti. Kuulin jälkeempään, että turvapaikanhakijoiden mielenosoitukseen kielteisesti suhtautuneet ihmiset kävivät kuvaamassa ja arvioimassa helmitaulua omalle Youtube-kanavalleen.

Vein helmitaulun osaksi mielenosoitusta miettimättä enempää sen tulevaisuutta. Se ei jäänyt koskemattomaksi taideteokseksi, vaan siitä tuli elävä osa jatkuvasti muuttuvaa mielenosoitusympäristöä. Olin patinoinut osan kupeista teen värjäämiksi, mutta alun alkaenkaan monet turvapaikanhakijoista eivät pitäneet likaisilta näyttävistä kupeista. Jossain vaiheessa kupit olikin vaihdettu

Helmitaulun uusi asu keltaiseksi maalattuna ja puhtaissa kupeissa.

pakkauksesta otettuihin, uusiin kuppeihin. Kevään edetessä kuppeihin pantiin multaa ja siemeniä, ja niissä alettiin kasvattaa kukkia. Pääsiäisenä löysin helmitaulun keltaiseksi maalattuna. En vienyt teostani taidenäyttelyyn, vaan osaksi mielenosoitusta. Siitä tuli julkinen teos myös siinä mielessä, että kaikilla mielenosoitukseen osallistujilla oli mahdollisuus muokata sitä.

RASISMIA JA ILMASTONMUUTOSTA RUOKKIVAT RAKENTEET

Pahvimukeja käytetään kerran, sitten ne ovat roskaa. Roska/jäte nousi itselleni tärkeäksi käsitteeksi osana tätä prosessia. Antropologian professori Ghassan Hage kirjoittaa havainneensa sanastollista yhteyttä kielenkäytössä, jolla puhutaan meressä kelluvista jätteistä ja muslimi-turvapaikanhakijoista, jotka kelluvat samoissa vesissä (Hage 2017, 48). Kiinnostuin siitä, miten Hage näkee yhteyden rasismiin ja globaalin ekologisen kriisin välillä. Olin pitänyt näitä, itseäni huolestuttavia asioita toisistaan erillisinä.

Muslimipakolaisista ja turvapaikanhakijoista puhutaan ”hallitsemattomana jätteenä”. Tällainen vahva islamin vastaisuus selittää, miten rasismi on yhteydessä ympäristökriisiin. Ekologisessa kriisissä on kysymys jätteen hallitsemattomuudesta. Merissä olevat muovit, vesistöissä ja maaperässä olevat haitalliset kemikaalit ja ilmakehässä olevat kasvihuonekaasut ovat kasvaneet hallitsemattomiksi (Hage 2017, 49). Liian pitkään on tuudittauduttu ajatukseen, että osaisimme käyttää luonnonvaroja viisaasti. Varantojen on ajateltu olevan joko loppumattomia tai niiden on uskottu uusiutuvan itsestään. Tieto siitä, että tuotamme saastuttavia ja haitallisia aineita, ei ole hillinnyt kulutukseen perustuvaa elämäntapaa.

Rasismissa voidaan nähdä samanlaista hallitsemattomuuden pelkoa. Rasistiset ja islamofobiset käytännöt ovat muokkautuneet pitkän kolonialistisen historian aikana, jolloin arabeja/muslimeja pidettiin saastaisina ja käyttökelvottomina (Hage 2017, 32). Nykyään rasistisen mielikuvituksen luoma kuva muslimista on toisenlainen: Bin-Laden-tyyppinen, ISIS:iä kannattava kansainvälinen terroristi. Tämän mielikuvan luomaa käsitystä pidetään hyvin uhkaavana, ja siihen liittyy paljon pelkoa. Islamofobia jatkaa kolonialistista suhtautumista muslimeihin, mutta samaan aikaan pelkää menettävänsä otteensa siitä, mitä se on historiallisesti dominoinut. Dynamiikka on samanlainen ympäristökriisissä – ihmiset elävät dominoivassa suhteessa luontoon ja kokevat pelkoa tilanteen hallitsemattomuudesta.

Koen, että ihmisenä, lavastajana ja erityisesti lavastuksen opiskelijana en voi välttää näiden kysymysten käsittelyä. On syytä pohtia, millaisin arvoin ja työtavoin siirrymme työskentelemään teattereissa ja sitä kautta elämään maailmassa. Oman henkilökohtaisen elämän onnellisina vuosina olen ollut surullinen ja voimaton maailmaamme koskevista asioista. Pääsin opiskelemaan haaveilemaani alaa, ja lapseni on saanut kasvaa terveenä ja

tasapainoisena. Kärsin kuitenkin ihmisten kyvyttömyydestä ymmärtää toisen ihmisen hätää, ja suuren välinpitämättömyyttä planeettaamme kohtaan. Mielenosoituksessa kokemani asiat ohittivat kaiken muun. Oli miltei mahdoton keskittyä opiskeluihin silloin, kun toisten ihmisten hätä tuli niin lähelle. Oli hetkiä, jolloin oli vaikea jättää tärkeältä tuntuva mielenosoitus ja lähteä yliopistolle. Hagen teoreettinen tutkimus auttoi tarkastelemaan näitä asioita itsen ulkopuolella.

Helsingissä järjestetyn turvapaikanhakijoiden mielenosoituksen yhteydessä näin läheltä muslimeihin kohdistuvaa rasismia. Hage keskittyy kirjassaan tarkastelemaan nimenomaan islamofobiaa, koska näkee sen rasismin vallitsevimpana muotona nykymaailmassa. Hänen mukaansa sekä islamofobia, että globaali ekologinen kriisi juontuvat samoista juurista: alistamisesta, kolonialismista ja kapitalismin logiikasta. (Hage 2017.) Läntisen ja valkoisen rasismin taustalla on pitkä orjuuden ja kolonialismin historia. Rasismi ja ihmiskunnan tuhoisa suhde ympäristöön juontuu tavasta, jolla maailmaa asutetaan: miehittävä valta ajaa omia etujaan, alistaa muita ja hävittää sen, mikä estää heitä (Hage 2017). Oma hyöty on ensisijaista, toisen hyöty tai hyvinvointi toissijaista. Ekologi ja filosofi Timothy Mortonilla on samanlaisia ajatuksia. Hän haluaisi ihmiskunnan päästävän irti pyrkimyksensä hallita koko planeettaa sillä perusteella, että olisimme muiden yläpuolella (Blasdel 2017). Morton nostaa myös esiin ajatuksen, että maapallon tuhoutumisesta ei tulisi syyttää koko ihmiskuntaa, vaan pääosin länsimaista, valkoista ja miesvaltaista kapitalismia (Blasdel 2017). Me elämme maapallon onnekaalla reunamalla, jossa luonto ei piinaa meitä kesän hellejaksoa koettelevammin, emmekä juurikaan kärsi puutetta mistään. Olisi helpointa piiloutua omiin kiireisiin ja projektien tärkeyteen miettimättä enempää tällaisia väitteitä, mikä sekin on välillä tarpeen.

Yksi Hagen esittämä rasismia ja ympäristökatastrofia ruokkiva rakenne on toiseuttaminen (Hage 2017,15). Valta-asema voidaan löytää suhteessa toiseen niin rasismissa kuin ympäristön toiseuttamisessakin. Keskeistä on itsensä asettaminen keskipisteeksi ja erojen etsiminen suhteessa toiseen tai toisiin. Olennaista on myös oman identiteetin luominen suhteessa toiseen ryhmään ja sen toiseuttamiseen. Helmitaulutyön tehtävänantona oli toteuttaa oma kuva. Valitsin omaksi kuvakseni yhden pahvikupeista. Halusin sillä osoittaa, että ihmisinä ja perustarpeiltamme olemme hyvinkin samanlaisia.

Voisiko toiseuden kohtaamiseen löytää jonkinlaisen muun lähestymistavan kuin halun käyttää valtaa, isännöidä ja hallita? Tanssija, koreografi ja tanssitaiteen professori Kirsi

Monni (2010) kirjoittaa taiteesta kiinnostavalla tavalla. Hän puhuu Hans-Thies Lehmannin tapaan draaman jälkeisestä teatterista (tai taiteesta), jossa keskeistä ei ole etsiä ennalta määrättyä ihmisen kuvaa, vaan keskittyä tarkastelemaan millaisia uusia ajattelutapoja se voi herättää (Lehmann 2009, 44). Monni uskoo, että jokainen teos voi haastaa meitä ymmärtämään kyseisen teoksen erityistä olemusta. Jos taiteessa voimme pyrkiä ymmärtää toista, voimme yhtä lailla yrittää ymmärtää myös vierasta ja tuntematonta ihmistä tai kulttuuria. Sitä kautta voimme tulla tietoisiksi myös toisiin ihmisiin liittyvästä eettisestä vastuusta. Taide voi ainakin auttaa meitä tässä vaikeassa taidossa. Monnin ajatus tuntuu tärkeältä muistutukselta taiteen voimallisuudesta.

Muslimit joutuvat kokemaan jatkuvia menetyksiä sota-alueilla ja mereen hukkuneissa. He joutuvat kehtämään sen, että heidän tabujaan loukataan. He joutuvat kohtaamaan vaalit, joissa he nousevat yhdeksi teemoista, ja toisten vaalivoittona on tavoite päästä heistä eroon. He joutuvat näkemään itsensä ja toisensa vankilamaisissa olosuhteissa, eristetyissä keskuksissa (Hage 2017, 5). Suomessa muslimit joutuvat kokemaan myös paljon arkipäivän rasismia, heitä ei päästetä ravintoloihin ja heille huudellaan rumasti. Ranskalainen vasemmistofilosofi Jacques Rancière'n mukaan tasa-arvo on jotain mitä ihmiset ansaitsevat, sen kuuluu olla tasa-arvoa jokaisella ja kaikille (May 2010, 4-7). Epätasa-arvo suututtaa yhteiskunnassa, jossa voidaan valita myös tasa-arvo.

Hagen mukaan rasismi ei ole muutoin tasa-arvoisen ja demokraattisen tilan hairahdus. Se on osa rakenteita, joissa toisten elämää pidetään vähempiarvoisena, ja joita kohtaan tukahduttavat ja väkivaltaiset alistamisen muodot ovat muita hyväksyttävämpiä. (Hage 2017, 69-70.) Ilmastomuutoksen hillinnässäkin pitäisi pystyä muuttamaan rakenteita, jotka ovat pitkään palvelleet muuta kuin ympäristöä. Olennainen kysymys teattereiden ilmastovaikutuksesta liittyy myös suuriin rakenteellisiin kysymyksiin, kapitalistiseen ihmisten ja luonnonvarojen hyväksikäyttöön ja sen dynamiikkaan. Helmitaulutyössä käytettyjen pahvimukien kierrätyksellinen merkitys oli vain symbolinen. On pikkuseikka ilmastomuutoksen hillinnän kannalta, onko työhön käytetyt 70 kertakäyttökuppia ostettu uusina vai kerätty käytettynä.

LAVASTAJAKSI KASVAMINEN

Ilmastonmuutos ja esitykset

Elämme erityistä aikaa siten, että ihmiset ovat tulleet tietoisiksi omasta planetaarisesta voimastaan. Me emme ainoastaan aiheuta ilmaston lämpenemistä ja ympäristön tuhoamista; me myös tiedämme, että teemme sen (Blasdel 2017). Elämme tietoisina tästä. Melkein mitä tahansa arjessamme teemme, joudumme moraalisesti tekemisiin ympäristökysymyksen kanssa. Emme voi huuhtoa, polttaa tai heittää tavaroita pois ilman, etteivätkö ne tulisi takaisin jossain muodossa, kuten vahingollisina saasteina (Blasdel 2017). Ilmastonmuutos on olosuhde, jonka kanssa meidän on opittava elämään. Se koskettaa meistä jokaista, ammatista riippumatta. Lavastajan ammatin kannalta asiassa on omat erityiskysymyksensä.

Esitykset elävät oman aikansa, harvoin kovinkaan pitkään. Tuotamme jotain, jonka on tarkoitus palvella lyhyen aikaa. Joskus toivon, että voisin suunnitella lavastuksia miettimättä, onko niiden tuottaminen maailmaan millään lailla perusteltua. Rakastan oopperaa ja sen suuria produktioita. Puhutaanko tuotantoprosesseissa niiden ympäristöystävällisyydestä, vai ainoastaan rahasta, aikatauluista ja visuaalisista sekä käytännön ratkaisuksista? Rauhallinen ennakkosuunnittelu voisi mahdollistaa ilmaston kannalta järkevämpiä ja terveempiä vaihtoehtoja, kiireessä oma arvomaailma ja periaatteet helposti unohtuvat.

Osana Ilmasto Nyt -kurssia toteutin projektin, jossa pohdin Espoon kaupunginteatterissa talvella 2019 toteutetun Flash Flash -oopperalavastuksen ympäristötaakkaa. Pyrin ottamaan huomioon tuotannosta ja kuljetuksesta aiheutuneet päästöt, ja suunnittelin, miten elementit voisi asianmukaisesti kierrättää. Tiedostan, että yksittäiset materiaalivalinnat ja lavasteratkaisut eivät ratkaise ilmastonmuutosta. Tuntuu silti mielekkäältä pohtia niiden vaikutusta ja esitysten elinkaarta. Lavastamiseen liittyvät ympäristö- ja ilmastokysymykset voivat kannustaa pohtimaan näitä kysymyksiä laajemmin teattereissa. Lavastamot voivat olla edelläkävijöitä. Tiedän, että Suomen Kansallisoopperalla on oma ympäristöohjelmansa, ja aion tutustua siihen. Lavastan tänä keväänä Kansallisoopperaan nuorten oopperan *Hourula*, joka kuuluu oopperan Parrasvaloissa-yleisötyöprojektiin. Lavastus toteutetaan pääsääntöisesti varastossa olevista elementeistä, joita on mahdollista muokata. Oopperan varastoihin säilötyt elementit mahdollistavat hyvin

monenlaisia lavastuksia. Sellaisia huonekaluja ja elementtejä ei vapaan kentän produktionissa usein edes pystytä tuottamaan. Pidän siitä, että lavastus suunnitellaan olemassa olevien elementtien pohjalta. Miksi kaikki pitäisi luoda mielikuvituksessa ja rakentaa aina alusta asti uutena? Saan paljon inspiraatiota esineistä, joita löydän. Työtapana tämä ehdottomasti kiinnostaa minua.

Andy Warholista kertovan oopperan *Flash Flash* lavastuksessa tarkoituksena oli käyttää muoviroosia. Tärkeänä lavastuselementtinä olivat pahvilaatikot, *time capsules*, joista purkautui Andy Warholin elämästä muistuttavia esineitä. Käytin paljon aikaa etsiessäni muovitarvikkeita kierrätyskeskuksista, ja hain niitä tuttavien luota. Toteutin Warholin kuvastoa tekemällä erilaisia sommitelmia pahvilaatikoiden kansiin. Idealla oli sukulaisuussuhde helmitaulun käytettyihin kuppeihin. Käytän mielelläni kierrätystavaraa osana lavastusta. Lopulliseen esitykseen muovi ei *Flash Flash* -oopperassa päätynyt, mutta prosessi ja ajattelu oli itselleni tärkeää.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tarvittavat muutokset ovat suuria, eikä niitä voi ratkaista yhden produktion sisällä. Laajempi keskustelu teattereiden sisällä ja välillä on tarpeen. Se kiinnostaa minua.

Oma taiteellinen herääminen

Helmitaulu on yksi aidosti taiteellisimmista töistäni. Kutsun sitä taiteeksi siksi, että sen taustalla oli oma kokemukseni ja paljon pohdintaa, joka käsieni kautta muokkautui fyysiseksi teokseksi. Yhtenä taiteellisena esikuvana minulla on Berlinde De Bruyckere, jonka maanläheisiä ja koskettavia töitä olen nähnyt Sara Hildénin taidemuseossa Tampereella vuonna 2018. Teoksissa kiinnostaa niiden materiaalin tuntu ja runollinen ilmaisu.

Taiteessa minua kiinnostaa sen taustalta löydettävä ajatus. Omassa taiteellisessa työssäni tuntuu tärkeältä ajatella ja tutkia asioita laajasti. Helmitaulu oli hyvin pieni lopputulos siitä ajatusprosessista, jota olin sitä pohdittaessa käynyt läpi. Missään lavastamassani oopperassa en ole päässyt yhtä pitkälle pohdinnoissani, ja usein fyysinen työ vie suurimman ajan ja eniten energiaa. Toivon, että voisin lavastajan työssäni käyttää vähemmän aikaa vaikkapa tavaroiden kuljetukseen tai maalaamiseen, ja antaa ajattelulle sen tarvitseman ajan. Ajattelen hitaasti. Epäilen, kykenenkö edes riittävän hyvin yhteiseen ajatteluun työryhmissä. Helmitauluteosta tein itsenäisesti. Sen toteuttaminen erosi siten hyvin paljon esityksen lavastamisesta ja työryhmässä toimimisesta. Koen, että esitysprosesseissa tarvitaan

heittäytymistä ja nopeaa reagoitua erehtymisen riskillä. Voi olla, että olen taipuvaisempi analysointiin ja hitaaseen reagointiin kuin prosessille antautumiseen. Helmitaulua tehdessä pystyin havainnoimaan ympäröivää maailmaa, ja osasin reagoida siihen oman taiteen kautta itselle sopivalla tavalla. Havainnointi ja ajattelu olivat työprosessin suurin anti.

Helmitaulun toteuttaminen auttoi minua itseäni käsittelemään vaikeita tunteita ja suhdetta epäoikeudenmukaisuuteen. Olin taiteen kautta hyvin mielenkiintoisessa suhteessa maailmaan. Sain impulssin tekemiseeni itseni ulkopuolelta, ja samalla työn parissa toimiminen ikään kuin lääkitsi ja hoiti minua. Koin olevani osallinen maailmassa.

Työni kautta pystyin osoittamaan oman tukeni turvapaikanhakijoiden asialle. Ihmiset pysähtyivät katsomaan helmitaulua, ja saivat ehkä sitä kautta tietoa mielenosoituksesta. Siten koin onnistuneeni tavoitteessani. Oma tapani auttaa ja osallistua on erilainen kuin juristin tai toimittajan. Problematisoin, onko oikein tehdä taidetta asiasta, joka on toisille ihmisille elämän ja kuoleman kysymys. Georgialainen viulusti Lisa Batiashvili toteaa Taideyliopiston haastattelussa (Luoma 2018), että ”taide on tärkein tapa ilmaista ihmisyyttä”. Helmitaulu oli jaettu kokemus ihmisenä olemisesta.

Mitä lavastaminen on tai mitä se voi olla?

En olisi toteuttanut helmitaulua, jos en olisi pohtinut mielenosoituksen visualisuutta. Yritin katsoa mielenosoitusta etäältä ja nähdä, miltä se näyttää. Kaupunkilaisten kulkeman reitin varrelle oli ilmestynyt mieltään osoittavia ihmisiä, eivätkä ohikulkijat voineet vaihtaa kanavaa. Tilaa oli häiritty. Markku Lehtisen estetiikan luentojen muistiinpanoista löysin taidehistorioitsija Ernst Gonbrichin ajatuksia siitä, miten tulkitsemme visuaalista informaatiota mielessä olevan skeeman kautta. Mihin mielenosoituksen teltat ihmisten mielissä assimiloituvat? Teltat olivat mielenosoituksen rekvisiittaa, ne kuvastivat kodittomuutta, jossa kodeistaan paenneet tai vastaanottokeskuksista pois heitetty ihmiset elävät. Teltoissa ei nukuttu, mutta niihin mentiin suojaan sateelta ja niiden sisällä valmistettiin ruokaa, niillä oli siis käytännöllinen tarkoitus.

Mielenosoituksesta puhuttiin monissa yhteyksissä leirinä, joka se ei kuitenkaan ollut. Leiriytyminen on kaupunkialueella kiellettyä. Leiri-sana herättää negatiivisen kaiun ja mielikuva, ikään kuin joku haluaisi leiriytyä meidän maillemme. Vieraiden ihmisten mielenosoitus pääkaupungissamme oli jotain, mikä ei ikään kuin kuulunut sinne. Mutta kuuluuko asia minulle? Voinko kävellä ohi?

Vaikka tuntuukin kummalliselta myöntää, näin mielenosoituksen aluksi performanssin kaltaisena tapahtumana, joka oli ottanut itselleen tilan kaupungista. Ymmärrys tämän ”performanssin” vakavuudesta kuitenkin palellutti sydämen. Voiko mielenosoitusta lavastaa? Mitä lavastaminen ylipäänsä on? Lavastaja voi tuoda näkyväksi omaa kokemusta maailmasta, omakohtaisen havainnon tai näkemyksen, ja antaa sille visuaalisen muodon, tilallisen kokemuksen tai välittää sen atmosfääriin. Olennaista on olla jossain ympäristössä, todellisessa tai fiktiivisessä, ja tehdä siitä havaintoja. Esiityksessä lavastus on osana antamassa merkityksiä. Voisiko ”lavaste-elementti” tai installaatio olla mukana välittämässä merkityksiä myös mielenosoituskontekstissa?

Mielenosoitus ja sen herättämät ajatukset vaikuttivat kuin pistos. Jahtasin piinaavan tunteeni syitä ja seurauksia, ja yritin tehdä sitä näkyväksi. Epäoikeudenmukaisuuden ja järkytyksen kokemus toimi syynä, motiivina ja polttoaineena taiteelliselle työlle. En voinut olla toimimatta.

Lavastamissani oopperoissa en koe onnistuneeni samalla tavalla. Koin onnistuneeni helmitaulutyössäni, koska sen motiivina oli oma ihon alle mennyt henkilökohtainen kohtaaminen, joka aiheutti halun altistua, heittäytyä, tuoda kokemukseni esiin ja jakaa se. Oopperoissa olen lakannut ajattelemasta, olen kiirehtinyt ratkaisemaan teknistä toteutusta ja totellut liikaa ohjaajan pyyntöjä. Jatkossa voin yrittää opettajani Sampo Pyhälän neuvon mukaan pysähtymään silloin, kun tuntuu kaikista kiireisimmältä. Oman lyhyen lavastamiskokemukseni perusteella sanoisin, että minua kiinnostaa eniten se, mikä saa minut toimimaan. Mikä herättää tarpeen toimia? Se antaa vastauksia siihen, miksi valitsin taiteen ja miksi aloin opiskella uutta ammattia. Huolimatta siitä, etten koe onnistuneeni oopperoiden lavastuksissa, aion silti vielä kilvoitella ja pyrkiä oopperamaailmaan. Uskon, että oopperan parissa työskentelyn ei tarvitse tarkoittaa sitä, että olisi kiivettävä korkeaan torniin jalkoihin jäävien huolien yläpuolelle. Oopperamaailmaankin voi astua pidellen epämurkavia asioita käsissä.

LOPUKSI

Opinnäytetyötäni kirjoittaessani opiskelen kolmatta vuotta ja työskentelen kolmannen oopperan parissa. Olen palannut kahden vuoden takaisin tunnelmiin mielenosoituksen parissa. Olen pohtinut, miten helmitaulutyö on toiminut siltana oman lavastajuuden, sekä poliittisen ja henkilökohtaisesti lähelle tulleen eriarvoisuuden kokemuksen kanssa.

Pienimuotoisella helmitaululla oli ratkaiseva ja symbolinen merkitys oman lavastajuuteni kehityksessä. Se opetti minua reagoimaan yhteiskunnalliseen asiaan ja käsittelemään kokemustani. Helmitaulun toteuttamisessa koin onnistuneeni siinä, että kykenin muuntamaan kokemuksen konkreettiseksi taideteokseksi. Tämä siemen antoi uskoa omaan taiteilijuuteen. Opin jotakin hyvin tärkeää yllättävässä ja ennakoimattomassa oppimisympäristössä.

Helmitaulu-installaatio oli tärkeä vaihe opinnoissani oman äänen kehittymisen kannalta. Toteutin työn ensimmäisen opiskeluvuoden aikana, mutta se on jäänyt kirkkaimmaksi muistoksi koko opintojen ajalta. Kandiopintoja päättäessäni en koe olevani valmis lavastajan työhön, ja toivon voivani kehittyä vielä paljon maisteriopintojen aikana. Tulevissa opinnoissa kaipaan kädentaitojen oppimisen lisäksi muun muassa lisää teoreettista tukea omaan ajatteluuni. Tätä työtä kirjoittaessa törmäsin viime hetkellä Judith Butleriin, joka on kirjoittanut mielenosoitusten ja esitysten suhteesta (*Dispossession: The Performative in the Political* 2013). Tästä työstä jouduin rajaamaan sen pois, mutta aion perehtyä hänen ajatuksiinsa myöhemmin.

Helmitaulun merkitys taiteellisena työnä korostuu myös siksi, että aiemmissa ammateissani tulkkina ja ohjaajan assistenttina olen aina ollut palvelevassa roolissa, eikä itsenäisen suunnittelijan tai taiteilijan roolia ole ollut helppoa ottaa. Helmitaulu oli assosiaatioihin pyrkivä teos, jonka ilmaisumuodossa tavoittelin poeettisuutta. Liitin teokseen myös lyhyen tekstin (liitteenä työn lopussa), joka kertoi poeettisen teoksen poliittisesta kannanotosta.

Ensimmäisen vuoden opiskelijana pohdin, minkä roolin voin lavastusopiskelijana ottaa. Nyt opintojen kolmantena vuotena uskallan hieman raottaa näkymää työkentälle. Opintoihin hakiessa haaveilin työstä, joka yhdistyisi muuhun maailmassa elämiseen. Että elämä ja työ kulkisi käsi kädessä. Haistan tällaisen työtavan

raskauden, mutta uskon voivani löytää siihen tasapainon. Helmitaulua tehdessä tämä onnistui, ja oma henkilökohtainen elämä alkoi vuotaa ammattiin. Toivon, että voisin työskennellä lavastajana yhdessä talossa, jossa tuntisin työtoverit ja jossa minulla olisi oma työhuone. Toivon prosesseihin rauhaa ja ajattelulle aikaa. En ole erityisen kiinnostunut pohtimaan taidetta aktivismin keinona, mutta jäin pohtimaan, miten taide voisi auttaa ymmärtämään toista ja toiseutta.

Valmis työ Rautatientorilla turvapaikanhakijoiden mielenosoituksessa.

LÄHDELUETTELO:

- Blasdel**, Alex 2017 *'A Reckoning for Our Species': the philosopher prophet of the Anthropocene* The Guardian 15.6.2017. <https://www.theguardian.com/world/2017/jun/15/timothy-morton-anthropocene-philosopher> Viitattu 4.10.2018
- Hage**, Ghassan 2017 *Is Racism an Environmental Threat?* Polity Press.
- Helsingin sanomat** 15.2.2017 *Irakilaiset ja Suomi ensin -ryhmä ovat pitäneet telttaleirejä.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005089558.html> Viitattu 3.10.2018
- Helsingin sanomat** 24.3.2017 *Tummiin pukeutunut pyöräilijä yritti polttaa turvapaikanhakijoiden teltan – tekoa tutkitaan tuhotyönä* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005089558.html> Viitattu 4.10.2018
- Lehmann**, Hans-Thies 2009 *Draaman jälkeinen teatteri.* Like.
- Luoma**, Ella 28.5.2018 *Lisa Batiashvili: Taiteessa on maailman sielu* <https://www.uniarts.fi/uutishuone/lisa-batiashvili-taiteessa-maailman-sielu> Viitattu 21.3.2019
- Monni**, Kirsi *Koreografia / esitys / osallisuus.* Liikekieli 7.4.2010. <http://www.liikekieli.com/koreografia-esitys-osallisuus-kirsi-monni> Viitattu 30.9.2018
- May**, Todd 2010 *Contemporary Political Movements and the Thought of Jacques Rancière. Equality in action.* Edinburgh University Press.
- Yle Uutiset** 30.6.2017. *Turvapaikanhakijoiden mielenosoitus purettiin – purkua vastustaneet marssivat Maahanmuuttovirastolle.* <https://yle.fi/uutiset/3-9699894> Viitattu 3.10.2018
- Yle Uutiset** 21.4.2017 *Virheet turvapaikkapäätöksissä lisääntyneet – perustellaan kiireellä ja kokemattomuudella.* <https://yle.fi/uutiset/3-9564319> Viitattu 26.3.2019

Kuvat:

Sivuilla 7 ja 12: Karrar Sabah

Kansi, sivut 4, 10, 11 ja 21: Reeta Tuoresmäki

Helmitaulu

Käytetyistä pahvimukeista tehty helmitaulu on vaatimaton kunnianosoitus sitkeille ja urheille turvapaikanhakijoille, jotka taistelevat meidän kaikkien ihmisoikeuksiemme puolesta. Helmitaulu on tehty havainnollistamaan turvapaikanhakijoiden mielenosoituksen kestoja Helsingissä tänä kevättalvena 2017. Työn valmistuttua mielenosoitus on kestänyt 43 päivää.

Helmitaulu kuvaa Suomen maahanmuuttopolitiikan kylmää laskennallisuutta, jossa inhimillisuus ja ihmisoikeudet on häpeämättä unohdettu.

Tehtävänantona oli tehdä omakuva kierrätysmateriaalia hyödyntäen. Teekupit on kerätty yhden iltapäivän aikana Rautatientorin mielenosoituksessa. Omakuvani on yksi tangoilla roikkuvista mukeista. Ihmiskuntana olemme yhtä. Se, miten kohtelemme toista ihmistä, vaikuttaa meihin kaikkiin. Tarpeemme ja toiveemme ihmisinä ovat pohjimmiltaan hyvin samanlaisia huolimatta siitä, millaiseen maahan ja millaiseen tilanteeseen satumme syntymään. Ero minun ja Suomesta turvaa hakevien sisarteni ja veljeni välillä on se, että minun ei tarvitse perustella tai antaa uskottavaa kertomusta kenellekään siitä, miksi minulla on oikeus elää.